

Herinneringen aan De Tweede Wereldoorlog, Esch in Oorlogstijd, van einde Haareneweg tot Heikant.

Links Rien de Bie, rechts Wim van Kasteren.

Interview, door Nettie van de Langenberg en Jan van Gerven, heeft plaatsgevonden op woensdag 21-09-2022 met Wim van Kasteren en Rien de Bie ten huize van Harold de Bie en Karin de Bie-van Kasteren, Heikant 9, Esch. Geanimeerd gesprek met vele herinneringen en indrukken van jonge jongens gedurende de oorlogsjaren 1940 - 1945, elkaar aanvullend en soms emotioneel.

Wim van Kasteren, Hulsberg 18, 5296 LK Esch.

WGJ van Kasteren 19-02-1936, oudste van 8 kinderen, destijds woonachtig op gehuurde boerderij van Rulo, Haareneweg (thans Haareneweg 31/31a). Vader Harrie van Kasteren runde het boerenbedrijf, later ging hij meer over op het bouwen / onderhouden van (paarden)wagens / auto's, moeder hield zich meer bezig met de boerderij. Grard Pijnenburg was er inwonend boerenknecht. Auto's kwamen met boot van Den Haag naar Den Bosch en werden vervolgens met paard ervoor naar Esch gereden.

Rien de Bie, Willibrordusweg 58, 5296 NS Esch.

MPJ de Bie 30-12-1938, 3^e in rij van 7 kinderen, destijds woonachtig op gehuurde boerderij van Marinus Sterks (vader van Jos Sterks), Heikant 20 (thans Heikant 2/2a). Op gevaarlijke momenten tijdens de oorlog, bleef vader op de boerderij, de kinderen en moeder sliepen dan bij familie op 't Hoekske, Nergena.

Herinneringen Duitse bezetting en bevrijding.

Wim (einde Haareneweg): Tijdens de oorlogsjaren, tot aan de bevrijding, veel sprake van inkwartiering Duitse soldaten. Overdag, zeker richting de bevrijding, waren deze soldaten dikwijls naar het front,

richting Schijndel. Deze soldaten maakten gebruik van de schuur om gevorderde paarden te onderhouden en te beslaan (Duitse smid). Dikwijls sprake van een wisselend aantal, altijd ongeveer 20 / 30 personen. Duitse soldaten verbleven ook in de schuur, daarbij stond ook de veldkeuken. Deze werd gestookt met “mutserts” (takkenbossen). De “Feldwebel” (onderofficiersrang Duitse leger, vergelijkbaar met sergeant 1^e klas) verbleef in huis, de “goei” kamer, had daar ook zijn kantoor. Deze lastige situatie van inkwartiering had ook zijn goede kanten. Het paard van de familie van Kasteren werd niet gevorderd, mocht in de wei blijven, onder toezicht van de Feldwebel. Met een 18-jarige Duitse soldaat werd meer contact gelegd. Deze soldaat gaf aan: “Als het weer wat rustiger is, na de oorlog, kom ik terug naar de Haareneweg!”

De boerderij had een (schuil)kelder, achter de boerderij werd een extra schuilkelder gebouwd. Het hout voor de bouw werd gehaald uit het nabijgelegen “Oudmannengasthuisbosje”, deze schuilkelder was afgedekt met omgezaagde bomen.

Vader Harrie van Kasteren had in de schuur een auto verborgen onder een groot aantal “mutserts”. Deze “mutserts” werden ook dagelijks gebruikt in de veldkeuken van de Duitsers. Steeds werden de “mutserts” aangevuld door vader van Kasteren. De auto is nooit ontdekt! Elders werd ook een auto verstopt, einde Witvensedijk. Na de bevrijding bleek er veel vernield te zijn tijdens de beschietingen richting Beukenhorst. In de weilanden rondom de boerderij werden ook allerlei spullen verstopt zoals fietsen, wielen, banden en dergelijke.

Gedurende de bevrijding van Esch kwam ook het gezin van Harrie Vugs (woonachtig op Haareneweg bij de brug, thans Haareneweg 13) in verband met het mogelijk opblazen van de brug over de Essche stroom naar de boerderij van Harrie van Kasteren. Het gezin bracht 13 personen mee, kinderen en evacuees. De evacuees waren afkomstig uit Oirschot. Harrie Vugs bracht een geslacht half varken mee, er moest per slot van rekening ook gegeten worden. De jongste broer van Wim van Kasteren, Jan, is toen nog uit de wieg in een spekkuij gevallen (de wieg was tegen de muur gespijkerd)! Al deze mensen werden ondergebracht in de kelder van de boerderij en in de extra schuilkelder buiten. Op een gegeven moment verschenen enkele Engelse soldaten bij de schuilkelder. Antoon Vugs (kende een beetje engels) schijnt toen richting de soldaten geantwoord te hebben: “Hier allemaal “Dutchman”!”. Boerenknecht Gard

Pijnenburg schijnt toen geroepen te hebben: “Om de nondeju niet, hier allemaal Hollanders!”.

Het naderen van de geallieerden zorgde bij de Duitsers voor ontredding. Aan de Haarenseweg op het “Schooiershoekje” - “Schooierstip” (schuin tegenover de boerderij) verzamelden de Duitsers hun overgebleven munitie en brachten het tot ontploffing. Alle pannen van de schuur lagen op de grond!

Na het opblazen van de brug Haarenseweg en volgende schermutselingen tussen Duitsers en geallieerden zijn beide Harries gaan kijken naar hoe het er voor stond. Zij hebben toen onder andere enkele bekende burgerslachtoffers en gesneuvelde soldaten aangetroffen en zijn diep onder de indruk teruggekeerd.

Blijvend beeld op het netvlies: De lucht zwart van de geallieerde vliegtuigen met gliders erachter. Een jeep met geallieerde soldaten vanuit Helvoirt langs de boerderij richting Esch, brekend door vijandelijke linies. Mensen uit omliggende steden die voedsel kwamen verzamelen op de velden.

Na de bevrijding (oktober 1944) kwamen ook regelmatig gerepatriëerden uit Duitsland (daar tewerkgesteld in Duitse (oorlogs)industrie) naar de boerderij. Omdat de rest van Nederland nog niet bevrijd was, konden zij niet verder reizen.

Rien (Heikant): Op de boerderij aan de Heikant had de familie de Bie vanaf het begin van de oorlog te maken met inkwartiering van Duitsers, in huis en in de schuren. De Duitse soldaten kwamen vanuit Volkel / Venray en trokken te voet vanaf de Heistraat, door Esch. Brachten de nacht door op de boerderij en trokken de volgende dag weer verder. Duitse officieren kwamen met paard en koets, manschappen zaten op platte wagens met harde banden en “belse” paarden ervoor, komende vanuit Frankrijk. De platte wagens werden naast elkaar opgesteld. Ook hier werden paarden, karren en tuig gevorderd. Vader de Bie is nog een keer naar Den Bosch gereden om eigen paard terug te halen, vond daar alleen het paardentuig. Wat verderop aan de Heikant stond later ook geschut opgesteld, er waren schuttersputjes en loopgraven. Ook rondom de boerderij werd de omgeving bewaakt door Duitse soldaten.

Later waren ook geallieerde soldaten ingekwartierd aan de Heikant. Rien kreeg zelfs nog een paar schoenen van een Engelse soldaat (verkeerde maat!).

Indrukwekkend:

- De treinen met Joodse mensen richting Kamp Vught, Duitse soldaten met geweren achterop, soms schietend. Treinen stonden regelmatig stil aan de overweg.
- (Engelse) bom die viel op het kippenhok en het bakhuis! Kippenhok en bakhuis weg, in de boerderij alles stuk, kopgevel van de schuur eruit geblazen! Bielzen van het kippenhok lagen 100 meter verder, jaren later werden ze in het veld nog wel eens teruggevonden.

- Bom door het raam, in de keuken. Niemand durfde deze te verplaatsen! Uiteindelijk door Harrie Wagenaars buiten in een sloot gegooid, bom is een jaar later vernietigd!
- Het naar school gaan, enkele uren in de ochtend en de middag. Tot aan de bevrijding, daarna schoolgebouw gevorderd door geallieerden.
- Veel later nog vonden van patronen en granaten tijdens het werken op het land.
- Lucht zwart van de geallieerde vliegtuigen met gliders erachter.
- Rondcirkelende, brandende Engelse vliegtuigen met gevaar van neerstorten op de boerderij.
- Proberen om te gaan kijken naar neergestorte vliegtuigen in de buurt, lukte niet.
- Na het opblazen van de spoorbrug, alle ruiten in de boerderij kapot.
- Na de bevrijding stopte er ter plekke regelmatig een trein, machinist stapte uit en ging naar de boerderij om boter en eieren te halen ("Jan uit Utrecht!").

Beschouwend terugkijkend op de oorlogsjaren geven Wim en Rien aan deze jaren als spannend en avontuurlijk te hebben ervaren, (be)levenservaringen om nooit te vergeten! Met de wetenschap van toen en met de wetenschap van nu: "Dit nooit meer!".

Met dank aan Wim van Kasteren en Rien de Bie. Oorlogsverhalen ontlenen hun betekenis aan het verder vertellen, nu en nog lang in de verdere toekomst.

Van links naar rechts: Rien en Harold, Karin en Wim.